

Paul in de Wetstraat

Onze journalist Paul Cobbaert volgt het politieke reilen en zeilen op de voet.

PROFESSOR GERT PEERSMAN IS VLIJMSCHERP VOOR HET 'ABSURDE' BELEID VAN DE REGERING

“Jongeren zouden op stra

GENT • De energiesteun van de regering, intussen goed voor 10 miljard euro, heeft géén wezenlijke impact op onze factuur. Dat is de ontluisterende conclusie van professor Gert Peersman van de Universiteit Gent. De 'cadeaus' kleuren vooral de schatkist bloedrood. Als de regering écht iets wil doen, dan moet ze eindelijk de pensioenleeftijd aanpakken, stelt de econoom in deze scherpe analyse. Vrolijk word je er niet van.

Laten we met de deur in huis vallen. “België is failliet”, liet N-VA-voorzitter Bart De Wever onlangs noteren. Is dat zo, professor?

“Nee, dat is te verregaand. Je bent pas failliet als je je schulden niet meer kunt terugbetalen. Een belangrijk verschil met Griekenland, dat tien jaar geleden wel failliet was, is dat wij een rijke bevolking hebben. Dat biedt een overheid meer mogelijkheden om inkomsten te werven als het nodig is. Het is wél zo dat we een groot probleem hebben met onze schatkist, de overheidsbegroting. We hebben het grootste tekort van heel Europa, en dat bovenop een torenhoge schuldenberg.”

Is een faillissement dan denkbaar?

“Op korte termijn niet, op lange termijn wel. Wat mij vooral zorgen baart, is dat ons tekort ook zonder deze energiecrisis zou toenemen. Dat is het grote verschil met andere Europese landen. Wij hebben geen perspectief op beter.”

De regering wijst nochtans naar de energie- en de coronacrisis om het tekort te verklaren.

“Dat klopt niet met de feiten. Hét grote pijnpunt van onze begroting is de toenemende vergrijzingskost. Omdat we allemaal langer leven, moet de overheid meer pensioenen betalen, meer gezondheidszorg en meer ouderenzorg. Dat weegt zwaar door op onze begroting, zwaarder dan in andere landen, omdat dat daar niet allemaal door de overheid wordt betaald. Maar de huidige regering is niet de enige schuldige. Zij heeft het tekort geërfd van de regering-Michel, enzovoort. Het is begonnen bij de regering-Verhofstadt, begin deze eeuw. We wisten toen al welke vergrijzingskost eraan zou komen, maar we hebben altijd nagelaten daar iets aan te doen. Dat is de grootste verklaring voor onze ontspoorde begroting.”

Wat zou een wezenlijke maatregel zijn?

“De pensioenleeftijd koppelen aan de levensverwachting. Dat is wat de meeste Europese landen doen. Als de levensverwachting stijgt, moet ook de pensioenleeftijd stijgen. Deze hervorming zou een verschil maken van bijna 2 procent op het bbp (het tekort voor volgend jaar bedraagt 6 procent, red.). Dat is dus gigantisch. De vorige regering heeft de pensioenleeftijd wel opgetrokken, maar te weinig. En van deze regering verwacht ik helaas geen fundamentele hervorming op dat vlak.”

U waarschuwt hier al maanden voor, en u bent niet de enige. Terwijl de regering over corona wel naar experts luisterde, doet ze dat niet over de begroting. Hoe komt dat?

(droog) “Ze luisteren wel, maar ze doen er niets mee. Is dat frustrerend? Ja, natuurlijk.

Onder vier ogen geven ze ook toe dat we gelijk hebben. Maar de horizon van beleidsmakers reikt zelden verder dan de volgende verkiezing. Het gaat hier over maatregelen die pijnlijk zijn op korte termijn, en waarvan de baten pas op lange termijn zichtbaar zijn. Dat vraagt veel moed.”

Anderzijds: is dat eigenlijk zó erg, een rode begroting?

“Als dat eenmalig is, is dat niet erg. Als dat structureel is, kan dat op lange termijn voor drama's zorgen. Wat als wij binnen tien jaar een nieuwe crisis moeten bekampen, en onze schulden zijn zo hoog dat we geen leningen meer krijgen? Dan dreigt een sociaal bloedbad. Dan zullen we in volle crisis moeten snijden in de uitgaven. Dat is in Griekenland gebeurd, hé. Vergeet dat niet.”

Of dan drukken we gewoon geld bij?

“De Europese Centrale Bank zou dat kunnen, maar ook op dat geld betalen we rente. Waarom lijdt onze Nationale Bank momenteel een miljardenverlies? Onder meer omdat ze rente moet betalen op het geld dat de voorbije jaren bijgedrukt werd. En hoe meer de rente stijgt, hoe meer de Nationale Bank moet betalen. Dat verlies belandt uiteindelijk ook in onze begroting.”

“De regering duwt de energieprijzen omhoog. Poetin is een makkelijke zondebok”

De regering streeft naar 80 procent werkzaamheidsgraad om de begroting op orde te krijgen. Is dat de silver bullet?

“Nee, dat is een mythe. Vandaag is onze werkzaamheidsgraad 71,5 procent. Zelfs in projecties die uitgaan van 78 procent, blijft onze begroting ontsporen. De regering maakt ook de denkfout dat de mensen die erbij komen, even productief zullen zijn als de gemiddelde werknemer vandaag. Dat is niet zo. De laatste procenten zullen geen ingenieurs zijn, maar laaggeschoolden die aan een minimumloon werken en dus weinig belastingen betalen. Begrijp me niet verkeerd: hoe meer mensen aan de slag, hoe beter natuurlijk. Maar nóg beter zou zijn om te kijken naar de productiviteitsgroei. We moeten met evenveel mensen meer produceren.”

“Nóg meer”, zullen de mensen denken die al op hun tandvlees zitten.

“Het gaat niet over harder werken. Het is de technologie die moet zorgen voor meer groei. Als onze productiviteit elk jaar met 1,8 procent zou groeien, dan kunnen we onze vergrijzingskost opvangen. Dat is niet onrealistisch. Betere technologie kan trou-

at moeten komen”

Biografie

- Geboren op 25 april 1973 in Gent.
- Doctor in de Economische Wetenschappen (Universiteit Gent).
- Woont in Gent.
- Professor Economie aan de Universiteit Gent. Gespecialiseerd in monetair beleid, begroting en grondstofmarkten.
- Columnist voor De Standaard.

► "Bij de fiscale hervorming lijken partijen alleen te praten over de lasten die omlaag moeten en niet over welke omhoog moeten. Dat is geen goed teken."

wens het werk verlichten. Denk aan de kranen op een bouwwerf die ervoor zorgen dat bouwvakkers hun materiaal niet zelf naar boven moeten sleuren."

Wat denkt u van de fiscale hervorming van Vincent Van Peteghem (CD&V)? U zat in de voorbereidende adviesgroep. (knikt) "De minister is van plan een concreet voorstel uit te werken op basis van onze adviezen. De vraag is wat de regering ermee zal doen. Wij vertrekken vanuit twee principes. Eén: een grondige verschuiving van de lasten op arbeid naar andere bronnen zoals consumptie en vermogen. Helaas lijken de partijen alleen te praten over de lasten die omlaag moeten en niet over welke omhoog moeten. Dat is geen goed teken. Als er alleen verlaagd wordt, zal het gat in de begroting nóg groter worden."

Ik wil daar zo meteen op verder gaan. Wat is het tweede principe? "Een efficiënter systeem. De uitzonderingen moeten zoveel mogelijk geschrapt worden. Denk aan de vrijstelling voor pensioensparen, de voordelen voor bedrijfswagens, enzovoort. De baten daarvan wegen niet op tegen de kosten. Schaf deze uitzonderingen af en verlaag de lasten op arbeid. Weet u trouwens wie het meeste profiteert van het pensioensparen? Dat zijn de banken."

U zou de btw op basisproducten verhogen van 6 naar 9 procent. Ik kan me inbeelden dat dat politiek onbespreekbaar is in deze tijden van hoge prijzen.

"Dat begrijp ik ook. Maar als je de lasten op arbeid wil verlagen, zal je toch vooral naar consumptie moeten kijken, want vermogen wordt al zwaar belast. Wij heffen relatief weinig belastingen op consumptie. In de welvarende Scandinavische landen ligt het tarief zelfs op 22 procent. Het is trouwens een misverstand dat de consument de btw volledig betaalt. Het gevolg van een btw-verhoging is vaak dat de producent zijn winstmarges

“Wij hebben geen perspectief op een betere begroting. Dat is het grote verschil met andere Europese landen”

verkleint waardoor de prijzen nauwelijks stijgen. Een btw-verlaging heeft het omgekeerde effect. Ook hier blijven de prijzen vaak gelijk, waardoor de producent méér winst pakt."

Zorgt de btw-verlaging op energie van 21 naar 6 procent niet voor lagere facturen, zoals de regering beweert?

"Als alle landen energiesteun geven - wat het geval is -, dan heeft het amper impact. Ik vind het daarom geen goed idee. Dat geldt ook voor de energiecheques die uitgedeeld worden. We weten namelijk uit onderzoek dat deze maatregelen mensen aanzetten om minder te besparen op hun verbruik. En aangezien het aanbod van gas op de markt gelijk blijft, zal de gasprijs stijgen. De prijzen zullen maar dalen als de mensen hun kraan dichtdraaien of als er meer gas op de markt komt. Het helpt dus niet om cadeaus uit te delen. Deze algemene maatregelen komen bovendien vooral de hogere inkomens ten goede en dat kan toch niet de bedoeling zijn?"

Dus voor de duidelijkheid: onze energiefactuur is niet gedaald door de btw-verlaging en de cheques?

"Zonder deze cadeaus zouden we iets meer betalen, maar niet heel veel. Er zou zeker geen wezenlijk verschil zijn, neen. Deze cadeaus hebben immers de internationale prijzen omhoog geduwd. Dat is de wet van de economie. (even stil) Maar de impact op onze begroting is wél aanzienlijk. En wie loopt

er weg met de winsten? Dat zijn de energieproducenten en landen zoals Rusland, Qatar en Saoedi-Arabië. Zij zijn de grote winnaars van ons beleid."

Wat u zegt, is ontluisterend. Het gaat intussen al om 10 miljard euro steun. (knikt) "Eigenlijk is het absurd wat de regering doet. Ik begrijp echt niet waarom ze zoveel algemene maatregelen neemt, die niet gericht zijn. Dat kan me kwaad maken. Het sociaal tarief daarentegen is wél een goede maatregel. Dat helpt de mensen die het nodig hebben. Uit onderzoek blijkt trouwens dat de lage inkomens het uitgespaarde geld elders consumeren. Dat is dus goed voor de economie. De hoge inkomens daarentegen zetten de extra voordelen op hun spaarboek."

Je zou bijna zeggen dat de mensen op straat moeten komen. "Ik heb ooit eens in een column geschreven dat het goed is dat de jongeren op straat komen voor het klimaat, maar dat ze hetzelfde zouden moeten doen voor de begroting. Ik blijf achter die uitspraak staan."

Neem het voortouw. (glimlacht) "Dat is niet aan mij. Het is aan de jongeren om in actie te komen. Indien nodig wil ik hen natuurlijk graag duiden waar het over gaat."

Doet de Vlaamse begroting eigenlijk beter dan de federale? "Ja, die is fundamenteel gezonder. Vlaanderen is een rijke regio, met weinig werkloosheid, waardoor de overheid veel inkomsten krijgt. Ze heeft weliswaar een klein tekort, maar dat is aanvaardbaar in deze tijden."

Het is vooral opblinkwerk door harde besparingen, zegt de oppositie. "Dat zou ik niet zeggen. Ik vind wel dat Vlaanderen te weinig investeert in deze tijden van lage rente. Dat vind ik een gemiste kans. Wij bengelen onderaan internationale rankings als het gaat over

overheidsinvesteringen."

Hoe ziet u de inflatie evolueren? "De piek is bereikt, dat is duidelijk. De komende maanden zal de inflatie in dalende lijn gaan en vervolgens langere tijd tussen 3 à 5 procent bengelen, vermoed ik. De Europese Centrale Bank voorspelt voor 2025 weer een gezonde inflatie van 2 procent. Dat is te optimistisch, volgens mij, tenzij er een negatieve klap zou komen, zoals de ineenstorting van de energieprijzen. Vergeet niet dat de inflatie versterkt wordt door het beleid van de regering. Zij duwt de energieprijzen omhoog."

Het is niet allemaal de schuld van Poetin, zoals de politiek graag zegt. "Neen, zeker niet. De stijging van de Europese gasprijs is voor minder dan de helft het gevolg van Rusland. Het is vooral het gevolg van de stijgende vraag. En dat is dan weer het gevolg van een goed draaiende economie, maar ook van genereus beleid. De inflatie was al vóór de oorlog in Oekraïne aan het aanwakken. Poetin is natuurlijk een makkelijke zondebok. (denkt na) Als je de inflatie wil aanpakken, dan moet je de mensen geen extra koopkracht geven. Je moet tijdelijk op de rem gaan staan tot het probleem is verdwenen. De Europese Centrale Bank heeft dat goed begrepen. Zij is de rente aan het verhogen zodat we minder zouden consumeren."

Is deze crisis eigenlijk te vergelijken met de crisis van de jaren dertig van de vorige eeuw? "Neen, of toch zeker niet op economisch vlak. Vandaag draait de economie relatief goed, terwijl ze toen helemaal instortte. De prijzen gingen met 30 procent naar beneden, evenals de lonen. Je kan de situatie wel vergelijken met de oliecrisis van de jaren zeventig. De regering maakt trouwens dezelfde fout als toen, namelijk gretig geld uitdelen aan iedereen die het wil. Politici spelen graag voor weldoener. Dat is typerend voor die wereld, zeker?"

► "Het is absurd wat de regering doet. Ik begrijp echt niet waarom ze zoveel algemene maatregelen neemt. Dat kan me kwaad maken." (foto's Christophe De Muynck)